AUTISMIN KIRJOON KUULUVIEN HENKILÖIDEN PALVELUASUMINEN

1 YLEISTÄ

Helsingin kaupungin sosiaalivirasto hankkii kehitysvammaisille autismin kirjoon kuuluville henkilöille palveluasumista. Autismin kirjoon kuuluvien henkilöiden palveluasuminen perustuu lakiin vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (3.4.1987/380).

Sosiaalivirasto toteuttaa kehitysvammaisten henkilöiden yksilöllistä asumishanketta (ASU-hanke), jossa tuotetaan uusia, monimuotoisia asumispalveluja. Asumispalvelut ovat vammaispalvelulain 8 §:n mukaista asumista. Vammaispalvelulain mukainen palveluasuminen on vaikeavammaiselle henkilölle tarkoitettu. Se mahdollistaa vaikeavammaisen henkilön itsenäisen ja mahdollisimman normaalin asumisen. Vammainen henkilö saa asunnon ja palvelut, jotka ovat välttämättömiä hänen jokapäiväiselle suoriutumiselleen. Tällaisia palveluja voivat olla avustaminen asumiseen liittyvissä toiminnoissa kuten liikkumisessa, pukeutumisessa, henkilökohtaisessa hygieniassa, ruokataloudessa, pyykki- vaatehuollossa, asioinnissa ja asunnon siivouksessa sekä ne palvelut, joita tarvitaan asukkaan terveyden, kuntoutuksen ja viihtyvyyden edistämiseksi.

Pääsääntöisesti sosiaalivirasto toteuttaa ASU-hankkeeseen kuuluvat asumishankkeet omana toimintana, mutta osan sosiaalivirasto hankkii ostopalveluina. Autismin kirjoon kuuluvien kehitysvammaisten henkilöiden palveluasumisen hankinta käsittää 11 kehitysvammaiselle autistiselle henkilölle sopivat asunnot ja asukkaiden asumisessaan tarvitsemat ympärivuorokautiset palvelut. Osalla asukkaista saattaa esiintyä haastavuutta erilaisissa tilanteissa. Palveluntuottaja järjestää asukkaille asumiseen tarvittavan henkilökohtaisen tuen ja avun.

Hankinta koostuu kolmesta erisuuruisesta palveluasumisryhmästä, joihin 11 kehitysvammaista autistista henkilöä muuttaa asumaan:

- Hankinnan kohde 1: 3 asukkaan palveluasumisryhmä
- Hankinnan kohde 2: 4 asukkaan palveluasumisryhmä
- Hankinnan kohde 3: 4 asukkaan palveluasumisryhmä

Hankinnan kohteena olevat palveluasumisryhmät kuuluvat kappaleen 3 mukaisiin palveluluokkiin.

Yksittäinen palveluntuottaja voi tuottaa yhden tai useamman edellä mainituista palveluasumisryhmistä. Palveluasumisryhmät voivat sijaita samassa palveluasumisyksikössä.

Palveluasumisyksikön tulee sijaita Helsingissä. Palveluasumisen asukas on samojen sosiaali- ja terveyspalvelujen piirissä kuin kotona asuva. Asukkaan hoidosta vastaava lääkäri on vammaisneuvolan lääkäri.

Helsingin kaupunki ohjaa asiakkaan palveluasumiseen SAS-arvioinnin kautta (SAS= selvitys, arviointi, sijoitus). Palveluasumiseen muuttaminen valmistellaan yhteistyössä asiakkaan ja hänen omaisensa kanssa.

Palveluntuottajan järjestämässä autismin kirjoon kuuluvien asiakkaiden palveluasumisessa tulee noudattaa voimassaolevaa sosiaali- ja terveydenhuollon ja muuta lainsäädäntöä. Kaiken palveluasumisen toiminnan ja sisällön ohjauksen tulee perustua asukkaan elämäntilanteesta lähtevään toimintatapaan. Palvelun tulee olla asukasta kunnioittavaa, tukea hänen osallisuuttaan asumisyhteisössä ja yhteiskunnassa sekä ylläpitää ja edistää hänen toimintakykyään.

Asukkaan muutto uuteen kotiin

Asukkaat muuttavat uuteen kotiin joko laitoksesta tai lapsuuden kodeistaan. Muutto tulee toteuttaa niin sanotusti saattaen siirtäen. Palveluntuottaja tekee tulevalle asukkaalle voimavaralähtöisen arvioinnin hänen toimintakyvystään.

Palveluntuottaja tutustuttaa asukkaan uuteen asumisympäristöön ja uusiin asuintovereihin vähitellen. Tämän tarkoituksena on edesauttaa asukkaan kotiutumista uuteen asuinyhteisöön ja lähiympäristöön. Työntekijöiden tulee tutustua asukkaaseen ennen muuttoa hänelle tutussa ympäristössä. Moniammatillinen verkostoyhteistyö on avuksi muuton onnistumiselle. Verkostotapaamisten tavoitteena on jakaa kokemuksia ja osaamista muuttavan asiakkaan ja hänen läheistensä kanssa.

2 ASIAKKAAT

Palveluasumisen kohderyhmänä ovat autismin kirjoon kuuluvat kehitysvammaiset henkilöt, jotka tarvitsevat runsaasti ja jatkuvasti ohjausta ja apua päivittäisissä toiminnoissaan. Kehitysvammaisuus on vammaisuutta, jota luonnehtivat merkittävät rajoitukset sekä älyllisissä toiminnoissa että adaptiivisessa käyttäytymisessä ja jotka koskevat monia jokapäiväisiä sosiaalisia ja käytännön taitoja. Tämä vammaisuus alkaa ennen 18-vuoden ikää. Kehitysvammaisuutta määriteltäessä tulee ottaa huomioon yksilön ja ympäristön suhde, kielelliset erityispiirteet ja henkilön vahvuudet ja rajoitukset kriittisillä elämänalueilla. Näiden lisäksi tulee arvioida henkilön edistymistä ja henkilökohtaista kehitystä. (AAIDD American Association on Intellectual and Developmental Disabilities 2010.)

Autismi on laaja-alainen neurobiologinen kehityshäiriö, joka vaikuttaa henkilön kykyyn olla yhteydessä toisiin ihmisiin, hänen puheeseensa ja kielenkehitykseensä, sekä hänen tapaansa havainnoida fyysistä ja sosiaalista ympäristöä ja käyttäytyä siinä. Diagnostisesti autismi määritellään oireyhtymänä, johon kuuluu yhdistelmä seuraavia vaikeuksia:

1. Puuttuva tai poikkeava sosiaalinen vuorovaikutus
2. Puuttuva tai poikkeava kielellinen/ei-kielellinen vuorovaikutus
3. Rajoittunut, toistava ja stereotyyppinen käyttäytyminen
4. Poikkeavia reaktioita aistiärsykkeisiin.

Asukkaat tarvitsevat päivittäisissä toimissa runsaasti apua, tukea ja ohjausta. Asukkaiden selviytyminen arjessa edellyttää ympärivuorokautista henkilökunnan läsnäoloa. Itsenäinen asioiden hoitaminen ei onnistu ja heillä ilmenee haastavaa käyttäytymistä, mikä on huomioitava myös palvelun tuottamisessa.

Palvelun tarkoituksena on, että palveluntuottaja tarjoaa asukkaalle iänmukaisen elämän ja mahdollistaa asukkaan asumisen ja selviytymisen ohjaamalla ja tukemalla häntä sekä ylläpitämällä hänen päivittäistä toimintakykyään yhteisöllisen työotteen avulla sekä turvaamalla laadukkaiden palvelujen avulla hänen tarvitsemansa hoiva, turva ja huolenpito.

Kyseessä oleva palveluasuminen on tarkoitettu henkilöille, jotka autismin erityispiirteiden ja ko. vammasta johtuvan epätasaisen tai heikon toimintakykynsä vuoksi ovat jatkuvan avun ja tuen tarpeessa, mutta eivät silti tarvitse laitoshoitoa. Asukkailta ei välttämättä voi edellyttää kaikissa tilanteissa omatoimisuutta tai aktiivisuutta ja heitä autetaan aina tarvittaessa päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa.

Asukkaat käyvät työ- ja päivätoiminnassa eri toimintayksiköissä noin viitenä päivänä viikossa arkipäivisin. Kuljetukset työ- ja päivätoimintapaikkaan hoitaa sosiaalivirasto. Asukas vastaa mahdollisista harrastuksista aiheutuvista kustannuksista itse.

3 PALVELULUOKAT

Asukkaiden palvelutarve, määrä ja muoto vaihtelevat runsaasti jopa päivittäin, jolloin tarvittavan palvelukokonaisuuden tulee toimia hyvin joustavasti ja varmasti.

<u>Palveluluokka 1:</u> Ympärivuorokautisesti valvottu asuminen, jossa ajoittainen avun ja tuen tarve

Henkilöllä on kehitysvamma ja hän kuuluu autismin kirjoon. Hän kommunikoi puheella. Hän tarvitsee avustamista ja tukea useissa arkielämän toiminnoissa, mutta selviää osasta toiminnoista myös itsenäisesti. Palvelu sisältää valmennusta itsenäiseen elämään ja elämän hallintaan: ohjausta ruoan valmistuksessa, oman kodin siivouksessa, henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtimisessa, pukeutumisessa ja vaatehuollossa, terveydenhoidossa, asioimisessa ja rahan käytössä sekä sosiaalisessa kanssakäymisessä.

Palvelua tarvitaan kaikkina vuorokauden aikoina lukuun ottamatta aikaa, jolloin asukas on työ- tai päivätoiminnassa arkipäivisin. Yöllä tarvittava apu voi olla saatavissa esimerkiksi läheisestä ryhmäkodista tai asuntoryhmästä.

Palveluluokka 2: Ympärivuorokautisesti valvottu asuminen, jossa vuorokauden aikana toistuva avuntarve

Henkilöllä on kehitysvamma ja hän kuuluu autismin kirjoon. Hän kommunikoi puheella, viittomilla tai kuvilla. Hän tarvitsee avustamista lähes kaikissa toiminnoissa. Palveluun kuuluu ohjaus tai yhdessä tekeminen ruuan valmistuksessa, oman kodin siivouksessa, henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtimisessa, pukeutumisessa ja vaatehuollossa, terveydenhoidossa, asioimisessa ja rahan käytössä sekä sosiaalisessa kanssakäymisessä. Henkilön tuen tarve voi vaihdella määrällisesti ja sisällöllisesti.

Palvelua tarvitaan kaikkina vuorokauden aikoina lukuun ottamatta aikaa, jolloin asukas on työ- tai päivätoiminnassa arkipäivisin. Yöaikainen apu on järjestetty asukkaiden tarpeiden mukaisesti. Yöllä tarvittava apu voi olla saatavissa esimerkiksi läheisestä ryhmäkodista tai asuntoryhmästä.

Palveluluokka 3: Ympärivuorokautisesti valvottu asuminen, jossa runsas avuntarve

Henkilöllä on kehitysvamma ja hän kuuluu autismin kirjoon. Hän kommunikoi yksittäisillä sanoilla tai kuvilla. Hän tarvitsee erityistä tukea, ohjausta ja apua selviytyäkseen päivittäisistä arkielämän toiminnoista mahdollisimman itsenäisesti. Hänellä voi olla käyttäytymiseen, sosiaalisiin suhteisiin ja vuorovaikutukseen liittyviä vakavia haasteita. Henkilön tuen tarve voi vaihdella määrällisesti ja sisällöllisesti.

Palvelua tarvitaan kaikkina vuorokauden aikoina lukuun ottamatta aikaa, jolloin asukas on työ- tai päivätoiminnassa arkipäivisin. Yöaikainen apu on järjestetty asukkaiden tarpeiden mukaisesti.

Tähän palveluluokkaan kuuluu:

- Hankinnan kohde 1 (3 asukkaan palveluasumisryhmä)
- Hankinnan kohde 2 (4 asukkaan palveluasumisryhmä)
- Hankinnan kohde 3 (4 asukkaan palveluasumisryhmä)

Asukkaan palveluluokka määritellään sosiaaliviraston, palveluntuottajan ja asukkaan yhteistyönä. Asukkaan palveluluokasta ja sen muuttumisesta päättää sosiaalivirasto.

4 PALVELUKOKONAISUUS

Hankittava palvelu käsittää seuraavat toiminnot:

- esteetön asunto ja asumisympäristö
- asumisen tukipalvelut, sisältäen yksilöllinen ohjaus ja huolenpito ja näiden vaatimat välineet sekä ateriat, siivous ja vaatehuolto.
- palvelu- ja hoitosuunnitelman mukaan määräytyvät palvelut ja tukitoimet
- yhteisölliset harrastukset ja vapaa-ajan toiminnot.

Palvelu- ja hoitosuunnitelma

Palvelusuunnitelma laaditaan sosiaaliviraston, palveluntuottajan, asukkaan ja tämän omaisten sekä asukkaalle tärkeiden sidosryhmien kesken. Palvelusuunnitelmassa sovitaan asukkaan tarvitseman avustamisen sisällöstä. Palvelusuunnitelmassa sovitaan mm. aterioinnin järjestämisen pelisäännöistä.

Suunnitelma tarkistetaan ja päivitetään säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa ja aina tilanteen muuttuessa. Palveluntuottaja toimittaa suunnitelman sosiaalivirastoon asukkaan omalle sosiaalityöntekijälle.

Palvelusuunnitelma tulee olla valmiina viimeistään kuukauden kuluttua palvelun alkamisesta. Vastuu palvelusuunnitelman tekemisestä on palveluntuottajalla.

Mikäli palvelusuunnitelmaa ei ole laadittu kuukauden kuluessa palvelun alkamisesta, huomauttaa sosiaalivirasto kirjallisesti palveluntuottajaa. Mikäli palvelusuunnitelmaa ei ole laadittu kahden kuukauden kuluessa palvelun alkamisesta, pidättää sosiaalivirasto maksatuksen tämän asukkaan osalta. Mikäli palvelusuunnitelmaa ei ole laadittu kolmen kuukauden kuluessa palvelun alkamisesta, sosiaalivirasto voi irtisanoa sopimuksen tämän asukkaan osalta.

5 PALVELUT

Palveluntuottaja luo palveluasumisessa olosuhteet, jotka tukevat ja vahvistavat asukkaiden hyvän elämän edellytyksiä.

Palveluntuottaja tukee asukkaiden kuntoutumista ja vahvistaa toimintakykyä. Asukkaat saavat apua ja tukea elämässään yksilöllisten voimavarojensa ja tavoitteidensa mukaisesti, jotka on sovittu kirjallisessa hoito- ja palvelusuunnitelmassa. Asukas, palveluntuottaja ja sosiaalivirasto arvioivat tavoitteita uudelleen tilanteiden muuttuessa.

Palveluntuottaja tukee asukkaiden elämänhallintaa ja toimintakykyä itsenäisemmän suoriutumisen edistämiseksi ja ehkäisee toimintakyvyn

heikentymistä aktiivisen sosiaalisen toiminnan ja yhteisöllisyyden avulla.

Palveluntuottajan tulee toimia tiiviissä yhteistyössä asukkaiden työ- tai päivätoimintapaikan kanssa yhdenmukaisen toimintakulttuurin aikaansaamiseksi ja asukkaiden tukemiseksi arjen tilanteissa. Palveluntuottajan tulee toimia hyvässä yhteistyössä terveyskeskuksen, asukkaan hoitovastuussa olevan lääkärin, omaisten sekä muiden asukkaalle merkityksellisten sidosryhmien kanssa.

Palveluntuottajan henkilöstön tulee tukea asukkaan ja hänen omaistensa yhteydenpitoa ja sosiaalista kanssakäymistä sekä huolehtia siitä, että myös omaiset ovat tietoisia palvelukokonaisuudesta ja palvelun periaatteista.

Palveluntuottajan tulee kohdella asukkaita arvostavasti, oikeudenmukaisesti ja yksilöllisesti kaikissa tilanteissa. Palveluntuottaja tukee asukkaiden osallisuutta ja vastuullisuutta antamalla heille mahdollisuudet ja keinot vaikuttaa itseään ja asumisyhteisöä koskeviin ratkaisuihin vamman aiheuttamien rajoitusten suomissa puitteissa.

Palveluntuottaja edistää yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutusta vahvistavia menetelmiä sekä arjen hyviä käytäntöjä Kokonaisuuden luojana ovat asukkaat, henkilökunta sekä asukkaiden lähiyhteisöt, joissa asukkaat toimivat yhdenvertaisessa vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. . Palveluntuottaja tekee asiakkaalle kommunikaatiopassin edistämään asukkaan vuorovaikutusta yksilönä ja yhteisössä.

6 TOIMITILAT

Palveluntuottajalla tulee olla palveluasumiseen soveltuvat Etelä-Suomen aluehallintoviranomaisen tai Valviran hyväksymät toimitilat, jotka sijaitsevat Helsingin kaupungin alueella. Tilojen tulee soveltua autismin kirjoon kuuluvien kehitysvammaisten henkilöiden tarpeisiin. Kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunta on 8.3.2010 antanut Laatusuositukset kehitysvammaisten henkilöiden asuntojen rakentamiseen vuosille 2010 - 2017. Tilojen tulee olla laatusuositusten mukaiset.

Palveluntuottaja voi vaihtaa toimitiloja kesken sopimuskauden, jos ne täyttävät tämän palvelukuvauksen edellyttämät laatukriteerit ja asiakas sekä sosiaalivirasto hyväksyvät uuden asumisyksikön.

Tilojen tulee olla selkeästi hahmotettavia, eri toiminnoille on oltava omat tilansa ja ne ovat riittävän väljät.

Sisustuksessa tulee ottaa huomioon mahdolliset vaaralliset tilanteet ja varmistaa asukkaiden ja henkilökunnan turvallisuus. Samoin siinä tulee

huomioida asukkaiden yksilölliset tarpeet sekä autismiin ja haastavaan käyttäytymiseen liittyvät erityistarpeet.

Palveluluokka 1 ja 2:
Asumismuotona voi olla erilliset asunnot tai ryhmäasuminen ryhmäkodissa tai asuntoryhmässä. Asukkaat eivät tarvitse eriyttäviä tiloja.

Palveluluokka 3:
Asumismuotona voi olla ryhmäasuminen ryhmäkodissa tai asuntoryhmässä. Tiloissa tulee olla huomioitu haastavasta käyttäytymisestä ja autismista johtuva eriyttävien tilojen tarve. Tiloissa on huomioitava autismiin usein liittyvät aistiherkkyydet, esim. äänimaailman ja kuvioiden vaikutus autismin kirjon ihmisiin. Tilojen tulee olla äänieristetyt.

Asukkaan asuintilat

Jokaisella asukkaalla on oma asunto, jossa on oma makuutila, oma wc- ja hygieniatila, varaus keittonurkkaukselle, oma eteinen, henkilökohtaiset säilytystilat, apuvälineiden säilytys huomioitava. Henkilökohtaisen asunnon koko on vähintään 28 m2.

Yhteistilat

Erillisissä asunnoissa ei tarvitse olla yhteistiloja.

Ryhmäkodeissa ja asuntoryhmissä on kaikille asukkaille tarkoitetut yhteiset ruokailu- ja oleskelutilat, jotka palveluntuottaja kalustaa. Yhteistilat ovat viihtyisät ja tukevat sosiaalista kanssakäymistä. Lisäksi henkilökunnalle on omat sosiaalitilat ja toimistotila.

Henkilökunnan toimisto- ja sosiaalitilat

Henkilökunnalle tulee osoittaa toimisto- ja sosiaalitilat.

Erillisten asuntojen osalta henkilökunnan sosiaalitilojen ei tarvitse sijaita samassa rakennuksessa, mutta kuitenkin asuntojen välittömässä läheisyydessä. Ryhmäkodeissa ja asuntoryhmissä henkilökunnan sosiaalitilojen tulee sijaita samassa rakennuksessa.

Piha ja ulkoilutilat

Asukkaiden ulkoilualue on viihtyisä ja turvallinen liikkua kaikkina vuodenaikoina. Mikäli ulkoilualue ei ole aidattu, tulee palveluntuottajan varmistua asiakkaiden turvallisuudesta.

Turvallisuus

Tiloissa tulee olla asiakasryhmän mukaan suunnitellut asianmukaiset turvaratkaisut. Asumisyksikössä on kirjallinen turvallisuussuunnitelma, johon sisältyy palo- ja pelastussuunnitelma, suunnitelma väkivallan varalle ja ensiapusuunnitelma. Palveluntuottaja päivittää vuosittain riskien kartoituksen ja turvallisuussuunnitelman.

Palveluntuottaja säilyttää lääkkeet ja muut turvallista säilytystä edellyttävät hoitotarvikkeet lukituissa tiloissa niiden säilytyksestä säädetyllä tavalla.

Palveluntuottajalla tulee olla asukaskohtainen, kirjallinen suojatoimenpidesuunnitelma, joka tulee esittää pyydettäessä sosiaalivirastolle. Hoitava lääkäri antaa luvan suojatoimenpiteiden toteuttamiselle.

Toiminta ja toimintaympäristö täyttävät lain vaatimat tietosuoja- ja tietoturvavaatimukset.

Ateriapalvelut

Palveluntuottaja järjestää asukkaille päivittäisen ruokailun joko yhdessä asukkaan kanssa tämän omissa tiloissa tai yhteisissä tiloissa. Ruokailuun kuuluvat seuraavat ateriat: aamiainen, päivällinen ja iltapala sekä lounas ja välipala viikonloppuisin. Arkisin asukkaat syövät lounaan ja välipalan työ- tai päivätoiminnassa. Palveluntuottaja järjestää erityisruokavaliot niitä tarvitseville asukkaille. Aterioiden tulee noudattaa voimassa olevia valtakunnallisia ravitsemussuosituksia.

Aterioiden suunnittelusta ja ruoanvalmistuksesta vastaavilla henkilöillä on riittävä kokemus ja osaaminen. Ateriapalvelujen osalta tulee olla terveydenhuoltolakiin (763/ 94) ja elintarvikelakiin (361/95) perustuva omavalvontasuunnitelma, joka sisältää hygieniapassit.

Siivous

Asumisyksikössä on kirjallinen siivoussuunnitelma, jossa on määritelty puhtaustaso, vastuut, tehtävät ja siivousaikataulu. Siivousaineet säilytetään lukitussa tilassa.

Jätehuolto

Yksikössä on kirjallinen jätehuoltosuunnitelma, jossa on ohjeistettu jätteiden lajittelu sekä ongelmajätteiden asianmukainen käsittely sekä jätteiden keräyksen toimittaminen. Terveydenhuollon jätteiden käsittelyssä sosiaalivirasto edellyttää Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen laatiman jätehuolto-ohjeiston noudattamista.

7 HENKILÖSTÖ

Henkilöstön koulutus ja kokemus

Henkilöstön tulee täyttää ammatilliset ja lakisääteiset vaatimukset.

Palveluntuottajalla tulee olla vähintään kolmen (3) vuoden kokemus kehitysvamma-alalta ja palvelujen järjestämisestä autismin kirjoon kuuluville henkilöille.

Asumisyksiköstä vastaavalla henkilöllä (esimies) on tehtävään soveltuva sosiaalialalle suuntaava sosiaali- tai terveysalan ammattikorkeakoulututkinto tai ennen 1.8.2005 suoritettu tehtävään soveltuva sosiaali- tai terveysalan amk- tutkintoa edeltänyt amk-tutkinto tai opistoasteinen sosiaali- ja terveydenhuoltoalan ammatillinen tutkinto (laki 272/2005). Esimieheltä edellytetään vähintään kolmen (3) vuoden kokemusta kehitysvamma-alalta ja autismin kirjoon kuuluvien henkilöiden parissa työskentelystä viimeisen 10 vuoden ajalta.

Palveluntuottajalla on hankinnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävästi ammattitaitoista työvoimaa.

Hoito- ja ohjaushenkilökunnasta kahdella kolmasosalla (2/3) on tehtävään soveltuva sosiaalialalle suuntaava sosiaali- tai terveysalan ammattikorkeakoulututkinto tai ennen 1.8.2005 suoritettu tehtävään soveltuva sosiaali- tai terveysalan amk- tutkintoa edeltänyt amk-tutkinto, opistoasteinen sosiaali- ja terveydenhuoltoalan ammatillinen tutkinto ja yhdellä kolmasosalla (1/3) vähintään lähihoitajan tutkinto.

Lisäksi hoito- ja ohjaushenkilökunnalla tulee olla kahden (2) vuoden työkokemus autismin kirjoon kuuluvien henkilöiden parissa työskentelystä.

Hoito- ja ohjaushenkilökunnan tulee osata tai palveluntuottajan tulee kouluttaa henkilökuntansa puhetta tukevien ja korvaavien kommunikaatiomenetelmien käyttöön (esim. fasilitointi, kuvat).

Hoito- ja ohjaushenkilökunnalla tulee olla hyvä suomen suullinen ja kirjallinen kielitaito.

Vakituisen henkilökunnan tulee olla omaa, mutta sijaisjärjestelyt ja tukipalvelut voidaan järjestää myös alihankintana. Palveluntuottaja vastaa alihankkijoiden työstä kuten omastaan.

Sijaisten tulee täyttää samat vaatimukset kuin vakituisen henkilökunnan koulutustason osalta. Sijaiset tulee perehdyttää hyvin ja heillä tulee olla kokemusta autismin kirjoon kuuluvien henkilöiden parissa työskentelystä.

Palveluntuottajan ateria- ja siivouspalveluista vastaavilla henkilöillä on oltava toiminnan laatu ja laajuus huomioiden riittävä koulutus ja ammatillinen pätevyys.

Henkilöstön määrä

Henkilöstömitoitus ilmaisee sosiaali- ja terveysalan koulutuksen saaneen henkilökunnan määrän suhteessa Etelä-Suomen aluehallintoviranomaisen tai Valviran asumisyksikölle vahvistamaan viralliseen paikkalukuun. Mitoitukseen lasketaan hoito- ja ohjaustyöhön osallistuvat sosiaali- ja terveysalan koulutuksen saaneet työntekijät.

Henkilöstömitoitus on vähintään seuraava palveluluokittain
(työntekijä : asukas):

- Palveluluokka 1: 0,75:1
- Palveluluokka 2: 0,85:1
- Palveluluokka 3: 1,35:1

Hoito- ja ohjaushenkilökuntaa on paikalla eri vuorokauden aikoina asukkaiden tarpeiden mukaisesti. Asukkaiden palvelutarpeet painottuvat aamupäivään, iltapäivään ja iltaan. Palvelu on ympärivuorokautista.

Osaamisen kehittäminen

Henkilökunnan osaamisen tulee olla asukkaiden avun tarpeen edellyttämällä tasolla. Asumisyksikössä on kirjallinen suunnitelma henkilöstön osaamisen kehittämiseksi (sis. koulutussuunnitelma), joka päivitetään vuosittain. Yksikössä seurataan koulutuksen toteutumista (mm. täydennyskoulutus).

Yksikössä on kirjallinen perehdytysohjelma, jonka toteutumista seurataan. Perehdytysohjelma tarkistetaan vuosittain tai tarvittaessa.

8 PALVELUNTUOTTAJALLE MAKSETTAVAT KORVAUKSET

Palvelumaksu

Palvelumaksun suuruus riippuu asukkaan palveluluokasta. Sosiaalivirasto maksaa palvelumaksun palveluntuottajalle korvauksena asukkaan avustamisesta sopimuksen mukaan.

Asiakasmaksut

Sosiaalityöntekijä tekee päätöksen asukkaalta perittävistä mahdollisista ateriamaksuista ja perusmaksusta. Palveluntuottaja laskuttaa suoraan asukkaalta ateriamaksun ja mahdollisen perusmaksun sekä vuokran.

Vuokra

Vuokranantaja tai tämän alihankkija laskuttaa vuokran suoraan asukkaalta. Vuokranantaja ja vuokralainen solmivat huoneenvuokralain mukaisen vuokrasopimuksen. Sosiaalivirasto ei ole tämän sopimuksen osapuoli. Asukkaan vuokran tulee vastata alueella tavallisesti vastaavista asunnoista maksettavaa vuokratasoa.

Asukas maksaa vuokran henkilökohtaisessa käytössään olevasta asuintilasta sekä jyvitetyn osuuden yhteistiloista. Kyseeseen tulevat tällöin asukkaiden yhteinen olohuone, ruokailutila ja saniteettitilat.

Perusmaksu

Sosiaalivirasto ilmoittaa erikseen voimassaolevat perusmaksut. Perusmaksu voi muuttua vuosittain. Perusmaksun muuttuessa tuottaja huomioi muutokset laskutuksessaan.

Mikäli palvelutalossa tai muussa ryhmämuotoisessa palveluasumisyksikössä asukkaille hankitaan keskitetysti esim. hygieniatarvikkeita (wc-paperit, siivoustarvikkeet ja pesuaineet, hoitotarvikkeet), liinavaatteita, peruskalustusta tai maksetaan yhteisiin tiloihin päivittäinen sanomalehti, TV-lupamaksu tai Internet-yhteys, saunamaksu**,** asukkaat maksavat

palveluntuottajalle erikseen näistä palveluista. Maksujen enimmäismäärät määräytyvät seuraavasti:

Asuntoon liittyvistä keskitetyistä hankinnoista ja edellä luetelluista palveluista peritään 1.4.2010 lukien asukkaalta seuraavat maksut:

65,40 euroa kuukaudessa, kun asumiseen liittyy vuokranantajan kustantamina vähintään viisi alla luetelluista keskitetysti tehtävistä hankinnoista tai palveluista.

44,10 euroa kuukaudessa, kun asumiseen liittyy vuokranantajan kustantamina vähintään kolme alla luetelluista keskitetysti tehtävistä hankinnoista tai palveluista.

22,10 euroa kuukaudessa, kun asumiseen liittyy vuokranantajan kustantamina 1–2 alla luetelluista keskitetysti tehtävistä hankinnoista tai palveluista.

- asuintilan kalustus
- yhteisten tilojen TV-lupamaksu
- toimintayksikön tarjoama Internet -yhteys, jos toimintayksikkö on sen järjestänyt
- yhteisten tilojen päivittäinen sanomalehti, aikakausilehdet
- WC-paperit, siivoustarvikkeet ja pesuaineet, pesukoneen käyttö/pyykinpesuaineet
- saunamaksu
- liinavaatteet ja liinavaatehuolto
- yhteisten tilojen harrastusvälineet

Ateriamaksu

Ateriamaksun määrä vuorokaudessa määräytyy raaka-aineiden ja välillisten kustannusten perusteella. Maksu ei voi kuitenkaan ylittää sosiaaliviraston määrittelemää enimmäismäärää. Ateriamaksu sisältää ruoanlaiton välilliset ja elintarvikkeiden kustannukset, kuten esimerkiksi sähkön ja veden kustannukset, muttei työn kustannuksia.

Mikäli asukas valmistaa itse ateriansa henkilökunnan avustuksella, maksaa hän itse aterioiden valmistukseen käytettävät ainekset ja silloin ateriamaksut eivät koske häntä.

Asukkaalta laskutetaan ateriamaksuja vain siinä tapauksessa ja siinä laajuudessa, kun hän on palveluja käyttänyt.

Asukas päättää itse oman ateriapalvelunsa tarpeen ja laajuuden. Asukas voi valita kuinka moneen aterointiin hän päivässä osallistuu ja maksaa tällöin vain käytettyjen aterioiden lukumäärän mukaan.

Aterioista peritään asukkaan palvelusitoumusta laadittaessa tehdyn suunnitelman mukaan sovittu, aterioiden käytön mukainen, palvelun-

tuottajan määräämä hinta, kuitenkin korkeintaan sosiaalilautakunnan päättämä täysi- tai puolihoidon ateriamaksu vammaispalvelulain mukaisessa palveluasumisessa. Ateriamaksujen enimmäismäärät ovat 1.4.2010 lukien seuraavat:

- täysihoitoateriat 371,50 e/kk (12,40 e/vrk)
- puolihoitoateriat 278,60 e/kk (9,30 e/vrk)

Yksittäisistä aterioista laskutetaan asiakkaalta palveluntuottajan määrittämä ateriakohtainen maksu.

Asiakkaan poissaolot

Asukkaan poissaoloista sairaalahoidon tai laitoskuntoutuksen ajalta sosiaalivirasto maksaa kolmeltakymmeneltä (30) hoitovuorokaudelta täyden palvelumaksun ja seuraavalta kahdelta kuukaudelta puolet palvelumaksusta. Mikäli poissaolo jatkuu pidempään kuin kolme kuukautta, neuvotellaan asiasta sosiaaliviraston ja palveluntuottajan kesken. Palveluntuottajan tulee ilmoittaa asukkaan mahdollisesta sairaalahoidosta tai kuntoutuksesta asukkaan sosiaalityöntekijälle välittömästi.

Asukkaan palvelutarpeen päättyessä päättyy sosiaaliviraston velvollisuus palvelumaksun suorittamiseen.

Asukkaan vuokra määräytyy poissaoloaikana huoneenvuokralain ja vuokrasopimuksen mukaan.

9 LAADUN HALLINTA

Laadunseuranta

Palveluntuottajalla on toimiva laadunhallintajärjestelmä tai muu dokumentoitu menetelmien tai toimintatapojen kuvaus, jolla palvelujen laatu varmistetaan ja sitä kehitetään systemaattisesti. Asumisyksikön arvot ja toimintaperiaatteet sekä johtamisen vastuut ja valtuudet on kirjallisesti määritelty.

Asumisyksikössä on kirjallinen työhyvinvointiohjelma, jonka se päivittää vuosittain. Palveluntuottaja seuraa työhyvinvointia säännöllisesti.

Palveluntuottaja sitoutuu osallistumaan Helsingin kaupungin palvelujen kehittämistä ja seurantaa varten pyytämien tietojen tuottamiseen, seurantaan ja toimittamiseen.

Sosiaalivirastolla on oikeus pyytää selvityksiä ja suorittaa tarkastuskäyntejä asumisyksikössä todetakseen palvelun laadun olevan sovitun palvelukuvauksen mukaista**.** Palvelun laadun varmistamiseksi sosiaalivirasto ja palveluntuottaja sekä asukkaiden edustaja perustavat seurantaryhmän, joka kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Kokoonkutsujana on palveluntuottaja.

Sosiaalivirasto ja palveluntuottaja järjestävät tarvittaessa laatuarviointeja ja kehityskokouksia, joihin palveluntuottaja on velvoitettu osallistu-

maan. Laatuarvioinnissa käydään läpi laatumittarit, sovitut laaturaportit ja kerätty palautetieto: käyttäjäreklamaatiot, käyttäjätyytyväisyys jne.

Asiakaskyselyt

Palveluntuottaja dokumentoi asiakaspalautteen ja omaispalautteen yksikössä ja hyödyntää sitä toiminnan kehittämiseen. Palveluntuottaja kerää palautetta säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa, ja toimittaa kyselyjen tulokset sosiaalivirastolle.

Lisäksi sosiaalivirasto voi tehdä muita asiakaskyselyjä laadun varmistamiseksi.

Asiakasreklamaatiot

Mikäli palvelun laadusta reklamoidaan aiheellisesti vähintään neljä (4) kertaa vuoden kuluessa, vähentää sosiaalivirasto palveluntuottajalle maksettavasta korvauksesta yhtä (1) prosenttia vastaavan summan. Palveluntuottajalla on mahdollisuus vastustaa reklamaatioita antamalla oma selvityksensä. Sosiaalivirasto päättää, onko reklamaatio ollut aiheellinen.

Sosiaalivirastolle tulleet tuottajaa koskevat reklamaatiot tulee toimittaa tuottajan tietoon kahden viikon kuluessa reklamaatiosta. Mikäli tapahtumasta aiheutuu vaaraa tai vahinkoa, on reklamaatio saatettava tuottajan tietoon välittömästi.

Palveluluokan muutos

Mikäli palveluasumisen aikana palveluntuottajan toimenpiteiden seurauksena asukkaan palvelutarve voidaan toteuttaa pitkäkestoisesti aiempaa alhaisemmalla palveluluokalla (asukas siirtyy esimerkiksi palveluluokasta kolme palveluluokkaan kaksi), maksaa sosiaalivirasto tuottajalle kannustinpalkkiona kertakorvauksena neljä (4) prosenttia kyseisen asukkaan vuotuisesta sosiaalivirastolta laskutettavasta palvelumaksusta.

Taloustietojen antaminen

Sosiaalivirastolla on oikeus valvoa sopimuskauden aikana palveluntuottajan taloudellisia edellytyksiä sopimuksen täyttämiseen.

Palveluntuottaja toimittaa vuosittaisen toimintakertomuksen ja tilinpäätöstiedot ja muut sosiaaliviraston tarvitsemat tiedot sosiaalivirastolle.

Palveluntuottajan on toimitettava sosiaalivirastolle 12 kuukauden välein sopimuskauden aikana seuraavat selvitykset:

- todistus verojen maksamisesta tai verovelkatodistus taikka selvitys siitä, että verovelkaa koskeva veronsaajan hyväksymä maksusuunnitelma on tehty sekä
- todistus eläkevakuutusten ottamisesta ja eläkevakuutusmaksujen maksamisesta tai selvitys siitä, että erääntyneitä eläkevakuutusmaksuja koskeva maksunsaajan hyväksymä maksusuunnitelma on tehty.

Todistukset ja selvitykset eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia niiden sosiaalivirastolle jättämispäivästä laskettuna.

Lisäksi palveluntuottajan on toimitettava sosiaalivirastolle sopimussuhteen aikana sen vaatimuksesta ja vaatimuksessa esitetyssä määräajassa edellä esitetyn mukaiset todistukset.

Sosiaalivirastolla on oikeus purkaa sopimus, jos palveluntuottaja on laiminlyönyt verojen tai lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen maksamisen tai jos palveluntuottaja ei toimita määräajassa kyseisiä selvityksiä. Ennen sopimuksen purkamista sosiaaliviraston tulee kirjallisesti huomauttaa palveluntuottajaa laiminlyönnistä ja ilmoittaa sopimuksen purkamisen uhasta, ellei laiminlyöntiä korjata sosiaaliviraston vaatimassa kohtuullisessa ajassa.

Laki- ja viranomaismääräykset

Palveluntuottaja on velvollinen perehtymään toimintaa ohjaaviin laki- ja viranomaismääräyksiin. Tuotettavan palvelun tulee täyttää niiden asettamat vaatimukset. Keskeinen toimintaa ohjaava lainsäädäntö on esitetty seuraavassa luettelossa:

- Sosiaalihuoltolaki (710/1982) ja -asetus (607/1983)
- Kansanterveyslaki (6/1972)
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (17.8.1992/785)
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- Henkilötietolaki (523/1999)
- Laki terveydenhuollon ammattihenkilöstöstä
- Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (272/2005)
- Laki (734/1992) ja asetus (912/1992) sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista
- Laki (603/1996) ja asetukset (1208/1996, 1268/2005, 1041/2005) yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta
- Pelastustoimilaki 561/1999 ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 787/2003
- Elintarvikelaki (13.1.2006/23)
- Työturvallisuuslaki (23.8.2002/738)
- Työterveyshuoltolaki (21.12.2001/1383)
- Pelastustoimilaki 561/1999 ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 787/2003
- Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä 1233/2006